

У НОВОМЕ САДУ У ПОНЕДЕЉНИК 30. ДЕЦЕМБРА 1885.

ГОДИНА X.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 16.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свака о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 повч. месечно. —

БЛАГО.

Позоришна игра у једном чину.

Написао Франкоа Коне.

ОСОБЕ:

Свештеник. — Јован. — Вероника.

(Свршетак.)

Јован. Вероника!

Вероника. Понда... Јеринина слика, оне Јерине, коју сте хвалили, да има такта као кака краљица, она вам буди најпре сажађење, понда горчину... Ја пак, ја бих с тога свиснула! Не, махнитмо се лажних сновима! Заклинем се, да нас ово благо занавек раставља и да ће овог драгог камења пре понестати, но што ћу ја погазити своју заклетву.

Јован. Онда проклето да си, ти зло-пако благо, кад ми убијаш срећу, ја те мрзим. Ти си злослутник неки, јер сјајем својим мутним ми наду и чаролијама својим тупиш девојци срце, као што си и само тупо.

ОСМА ПОЈАВА.

Свештеник. Чујте, децо моја!

Вероника. Чико!

Свештеник. (Грећи Јована). Да вас затрлим, спромашни мој Јоване!

Јован. Али шта вам је, за име божје?

Свештеник. И тешка радост, и тешка жалост. Ја ћу писати ћенијално ремек-дело, али ви, и да нађете благо, опет не ћете бити богатији, него што сте били.

Јован. Како то? Благо зар?...

Свештеник. Немојте га више испражити, јер међу старудијама и хартијама нађем ову драгоцену исправу... која ми неодољиво сведочи, да ваш праотац...

(Показујући на бисту на чајаку.) славни војвода тај, што од горе као да се смеје на нас...

Јован. Но па шта он?

Свештеник. Да је он мој трагички јупак! Јован. Ништа друго?

Свештеник. Кад се војска спремала на бој под Арком, докучи тај пријатељ најбољега краља, да војници нису већ одавно добили плате. Онда — ох, да узвишеног, лојалног срца! — прода он породичне нааките и да војницима плаћу, а краљ не дозна о том ништа.

Јован. (За се). Шта вели?

Свештеник. Кад би битка добијена и краљ дозна, шта се забило, хтеде племеницим војводи све богато да накнади. Али ваш дед, велик, као што само може бити Римљанин, — тако баш пише у овоме пергаменту, — одбије све, па наручи код златара лажне наките, који се с поља ипчим не разликују од правих, јер, као што сам рече, његова воља беше, да жене, што се узазову по имени његовоме, не носе никад никакав други накит, већ само тај лажни, који остави он у наследство својим унучадма за спомен свом великим делу!

Јован. Племеници мој праотац!

Вероника. (За се). Боже, зар ме усмиши?

Јован. (Показујући попу ковчежић). Као што рекосте, ово је дакле лажан накит?

Свештеник. (Упренашаћен) Накит? Ха?

Шта? Благо?...

Сlij-9

Јован. Ето, вадите га, но ви посведо чавате, да је лажно... Хвала!

Свештеник. Нашли га зар? А ја вам рушим срећу! (Клоне на столицу.) Ах!

Јован. Сад разумем, зашто је праотац оставил дар! Благо ти, одано и верно, са спротињом враћаш ми и срећу. Сада те више ценим, него све злато светско, ти благо од врлине, заветe мог праоца! Добро ми дошао, стакленi бисере, добро ми дошло, тамно камење! Један чај богатства зададе ми јада. Усуд ме сада обасина милошку, јер могу остати спромашан сељак. С богом, лажни снови, не жалим за вама! (Ухвативши Веронику за руку.) Ето, видите, Вероника, накит мојих старих нема никакве вредности. Ваше очи светле много јасније. Хоћете ли га пак примити онаког каки је?

Вероника. Хоћу, јер сте онет спротињи, а ја вас љубим!

Свештеник (Скочи са столице.) Шта, шта? ... Шта чујем ја?

Јозан. Да, тако је, сасвим тако! Ми се љубимо и ногодили се, мој господин попо. Ми се спајамо за цео живот. Ви не можете ништа, већ да нас венчате по сељачком обичају.

Свештеник. Таки брак! ... Срећа мојих старих дата! Ко би се том надао! Најпре градиво позоришном комаду. ... паће се ковчежић ... за тим узима војвода моју синовицу ... благо лажно јесам ли само сањао?

Јован (ухвативши Веронику за руку). Благо лажно? Није! Ово је право благо!

Превео

Б. Мушкиц.

ЛИСТИЋИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(*Наши сељани.* Позоришна игра из народног живота, с певањем, у три чина, написао Мита Поповић, музика од Ј. Пачуа.)

Српско народно позориште отворило је 26. декембра године ред својих представа с новитетом. Писац тога новитета нам је, истини, већ достојан познат, али не са те стране. Ово је прва позоришна игра из народног живота, коју је Мита Поповић написао. И ради самога песника, а и ради публике, ваљало би дакле, да се што дубље запаже у претресање те премијере.

Газда Јоца и газда Анта су најодличнији ѡуди у селу, али нешто у завади. Ни имањем, ни поштењем, ни угледом не дајеан другом преда се, а жене им — као обично — распрује потпишују. Ушла страст у њих, па их заслепила. Немаре оне, што им се деца волу, и што су красна прилика једно за друго: њима је до пизме и ината, те нико не сме им споменути, да им се Смиљана и Раде узму. Јадан момак и девојка несретни. Раде од дерта ударио већ у банчење и пијанчење, и би баш и у свет отишао, да је на томе остало. И Смиљана је несретна, тим више, што јој и отац у имању пострада. Да одужи неки дуг, узајми Анта од сеоског чивутине новећу своту на велики интерес. Чивут вешич а човеку нужда, па шта ће? Кад је дошло до илаћања, Анта нема. Не помаже ни молба ни обе-

ћање: немилордни кајишар хоће Антино имање на добош. До тога доиста и дође, али компанија Јоца исплати чивута. Не ће честити Јоца, и ако је у завади с Антом, да се тако срамно ископа кућа таког газде, као што је Анта, а ваљда и с тога, да се помире с њиме, да му запроси кћер, те да тако избави свога сина. На тако пријатељство осрамотише се гадне страсти и задвице. Компаније се измире, заруче Смиљану за Рада, а власт чивута као варалицу затвори.

Као што се види, елементи су сасвим згодни за драмску обраду. Иначе честити али страшну заслепљени ѡуди противе се правоме разлогу, па допану невоље. Неваљаљство ликује најврлијом, писка сујета прети да свлада најлешви осећај, и ми смо свима својим бољим странама заинтересовани, ми смо у страху и зебици, ко ће победити. Па онет врлина победи. Гадне страсти се осрамоте, право неваљаљство добије своју заслужену осуду, и ми дахнемо душом. Драмска радња се дакле докона онако, како је природно и право, како наш бољи осећај испрекује од појетске форме, што је зовемо позоришна игра.

Али су ти елементи згодни и за позоришну игру из нашег народног живота. Истина је, да нису нови — шта више, има их и употребљених — али се за то опет не може рећи, да то нису типови из нашег народа. Луде и сујетне расправе око газдашага и првенства има и по на-

шим селима, а на жалост има је и тако страшне, да под њом пате баш најбитнији интереси нашега народа. Вата и Ката су слике из нашега живота, и ко нашу сељачку кућу познаје, не ће се ни најмање зачудити, што је песник на женски оштар језик поставио оно, што се у драмској вештини зове „судбоносни сукоб“. Тога је у нашим кућама сваки дан, и тога је по каткад тако заоштрено, да дође до правих трагедија. Сам народ спомиње таке типове и има за њих засебно име, зове их: крвометнице. И љубавни елеменат је чисто народни. Још има у нас чисте, безобзирне љубави; још има у нашем ерцу тако страсне љубави, да заслужује драмског облика. Где још девојка одбегне момку, што је родитељи не даду, ту још има и момака, који ће од љубавног дерта постати бекријом, упропастити и своје здравље и свој углед, па онда банути голом главом у свет. Најпосле и кајишар чивут није нама непознат тиш, и камо срећа, да се с правом може рећи, да је то позајмљена слика. Не знам, мора ли баш бити чивут или грк, али нико не ће порећи, да се око нашег неуког а безазленог народа куне и савијају таке змије присојкиње и сувише, те га стежу, да му душа испане. Сви ови елементи су дакле пријењени из нашега живота, и могли би послужити као елементи за драмску обраду у оној форми, коју наука зове позоришна игра из народног живота. Друго је питање, је ли их песник добро схватио, згодно употребио, и у драмску целину склопио.

(Свршиће се.)

* (Недељни ред позоришних представа.) У среду 1. јануара: „Милош Обилић.“ Трагедија у 5 чинова, с певањем, од дра Ј. Суботића. — У четвртак 2. јануара први пут: „Стрелан.“ Драма у 5 чинова, написао Фридрих Халм, превео Ј. Грчић. — У суботу 4. јануара први пут: „Дебора“. Позоришна игра у 4 чина, написао Мозентал, превео Н. В. Борић. — У недељу 5. јануара: „Стари бана и његов син хусар“. Позоришна игра у 3 чина, с певањем, написао Ј. Сигети, за српску позорницу прерадила Ј. Борићић и Л. Илић.

ПОЗОРИШТЕ.

* (Чешко народно позориште.) Од кад је чешко народно позориште у Прагу процветало, немачкој Талији као да је одзвонило. Немачко позориште доживело је за кратко време више љутих криза, и прејда хоће Немци силом да га спају, ипак као да га не ће моћи дugo одржати.

* (Ернесто Роси.) Не давно глумовао је Ернесто Роси у Хамбургу. У последњој представи — приказивала се шекспирова трагедија „Ромео и Јулија“ — Роси је хтео да поправи енглеског

великану на чудан начин. Глумио је Ромеа. У последњем призору оживи мртви већ Ромео новим животом и почне из нова разговор с Јулијом. Тако за тим почне отров радити по други пут — и Ромео умре пред зачуђеним гледаоцима и слушаоцима још један пут, — ал' сада већ дефинитивно.

* (Право драмских писаца.) Најпре су се стала та права бранити у Француској. Није тако било за Корнеља, који је, поред све своје генијалности и славе, умро спромашан. Дивна дела своја позоришна продаја је глумцима и позоришним управитељима за неколико ливара, одрочући се свију својих списатељских права. Некоме од његових сувременика, Филипу Киноту, дође на ум сретна мисао, да потражи за своју глуму „Супарници“ неку сталну награду, докле би се год глумила. Тако је мало по мало дошло до тога, да је драмским писцима признато ауторско право на тридесет година. Данас плаћају париска позоришта писцима, кад им се год приказују драме, 10 до 20 постотака од дохотка свако вече.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У ЗАГРЕВУ.

* (Нова опера: „У зенцу.“) На загребачкој народној позорници певала се прошлога месеца мала опера у једном чину с насловом: „У зенцу“, од В. Бродека. Чин те мале опере није Бог зна како замашан — а ко би то могао и тражити од опере у једном чину — али за то ти нема ту многих глупости талијанских опера, а ни трага оперетским фриволностима. Музика је тако лепа и уметничка, како је ипак вични слушати у малим операма.

* (Неприлике париских драмских писаца.) Ретко који париски драмски писац може мирно одмарати се на лаворикама, које је стекао. Кад му се срећа највише смеши, затеку га из ненада којекакве неприлике. За драматика париског почињуично обично штампарске парнице, кад му дело успе на позорници. Тако је Сарду редовно извргнут различитим нападајима писаца, који га коре, да је плагијатор. После „Pattes de mouches“ (Љубавно ипак) обедише га, да је покрао Едгара Алана Пуа, америчког писца. Кад му је изашла „Фернанда“, прекорише га, да је преписао новелу дидеротову, а после „Данијела Ропшата“ тужио га неки писац, да је учинио књижевну крађу. Па нису боље среће и други писци: чим се како позоришно дело публити допадне, одмах се нађу браћа, која ударе доказивати, да је писцу лако било то дело тако добро написати, кад је покрао где је што у других добро напсао. Увек, и увек стара песма у новим потама!

Издаје управа српског народног позоришта.

6p. 9-5

-65- 64 Messen

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

4. ПРЕДСТАВА

У ПРЕТПЛАТИ 1.

У НОВОМЕ САДУ У ПОНЕДЕЛНИК 30. ДЕЦЕМБРА 1885.

ПРВИ ПУТ:

ФАБРИЦИЈУСОВА ЂЕРКА

ПОЗОРНІНА ИГРА У 3 ЧИНА, НАПИСАО А. ВІЛБРАНДТ. ПРЕВЕО І. ГРІПП.

ОСОБЕ.

- Радња се збива у садашњости, у главном граду у провинцији.

У среду 1. јануара: „МИЛОШ ОБИЛИЋ.“ Трагедија у 5 чинова, написао др.
J. Суботић.

Улазнице се могу добити у писарниците позоришној од 9—12 пре подне и од 3—5
после подне, а увече на баси.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА